

*Lärare utan frihet: När vänstern
och högern kidnappade
lärarprofessionen*

Johan Wennström
19 augusti 2014

En gång var lärare ett prestigeyrke...

” Insikten att detta värv är vanskligt och att det kräver insats av hela personligheten utgör en del av lockelsen, medvetandet att uppgiften är en av de viktigaste samhället kan anförtro en medborgare utgör en annan del.”

1946 års skolkommission

... men nu har lärarna förlorat sin frihet

Kontroller och ekonomiska incitament har ersatt ett professionellt etos:

- Mål- och resultatstyrning i skolan
- Omfattande dokumentationsbörda
- Utökad arbetsplatsförlagd tid i skolan
- Individuell lönesättning
- Ekonomisk konkurrens om elever

Offentliganställdas värderingar har förändrats

6

TORSDAG 14 AUGUSTI 2014 • DAGENS NYHETER.

DN. Debatt

"Gör om kursplanerna och sätt eleven i centrum"
Birgitta Åkerman replikerar på artikel om skolans kunskapskrav
(10/8) dn.se/debatt

Redaktör DN Debatt: Nils Öhman
Biträdande redaktör: Anders Bolling
E-post: debatt@dn.se Telefon: 08-7381223
Twitter: @dndebatt Webb: DN.se/debatt

Skolan.

"Lönsamt att satsa 10 000 per månad på varje lärare"

Högre lön, mer tid, fler anställda. Samhällskostnaden för unga som inte klarat skolan är mycket hög. Om en investering på 10 000 i månaden gör att en lärare kan hjälpa bara en enda elev till har satsningen betalat sig. Sverige måste nu satsa kraftfullt på läraryrket, skriver **MP, Lärarnas riksförbund** och **Läraryrket**.

dagarna återvänder hundratusentals
över till lärare, lärare och lekt

känna att de värderas i sitt uppdrag och det ska
aturligt för vilka skolan vill

Glamouren kring cityakuterna har falnat. - Om man vill jobba på akutsjukhusen får man skitlön, de betalar hellre personalbostad för Sundsvallsyr-

ror eller rekryterar från Tyskland än ger oss 24 000 kronor, säger Ulrika Blomfelds, talesperson för löneupproret "Inte under 24 000".

"Vi ser inte jobbet som ett kall, utan som en karriär"

68-vinden blåste bort lärarnas professionella etos

”Lärarna präglar skolan med borgerliga värderingar, förnöjsamhetsattityder och medelklasspråk, vilket allt bakas samman till något som kallas ’hyfs och stil’ och som givetvis gynnar elever från deras egen socialgrupp.”

Sven Wernström, *Skola i klassamhälle* (1969)

Facken och (S) gjorde proffsen till proletärer

*”För många är jobbet fortfarande mycket av ett kall.
Den inställningen skall vi ta död på.”*

Representant för Svenska hälso- och sjukvårdens
tjänstemannaförbund, SHSTF, citerad 1986

Högern såg lärare som rena byråkrater

”Om byråkrater är normala människor kommer de att fatta de flesta (inte alla) av sina beslut utifrån en uppfattning om vad som gynnar dem själva, inte samhället som helhet.”

Gordon Tullock, *Den politiska marknaden* (1976)

Moderaterna tog över 68:ornas syn på lärare och kunskap

”Naturligtvis måste en lärare ha vissa kunskaper och naturligtvis är det bra med erfarenheter och rutin. För att bli en bra lärare är sådana kvalifikationer dock inte nödvändiga. Därutöver krävs vissa personliga egenskaper, nödvändiga för en lagledare, det som utifrån den engelska termen coach har kommit att kallas c-faktorn.”

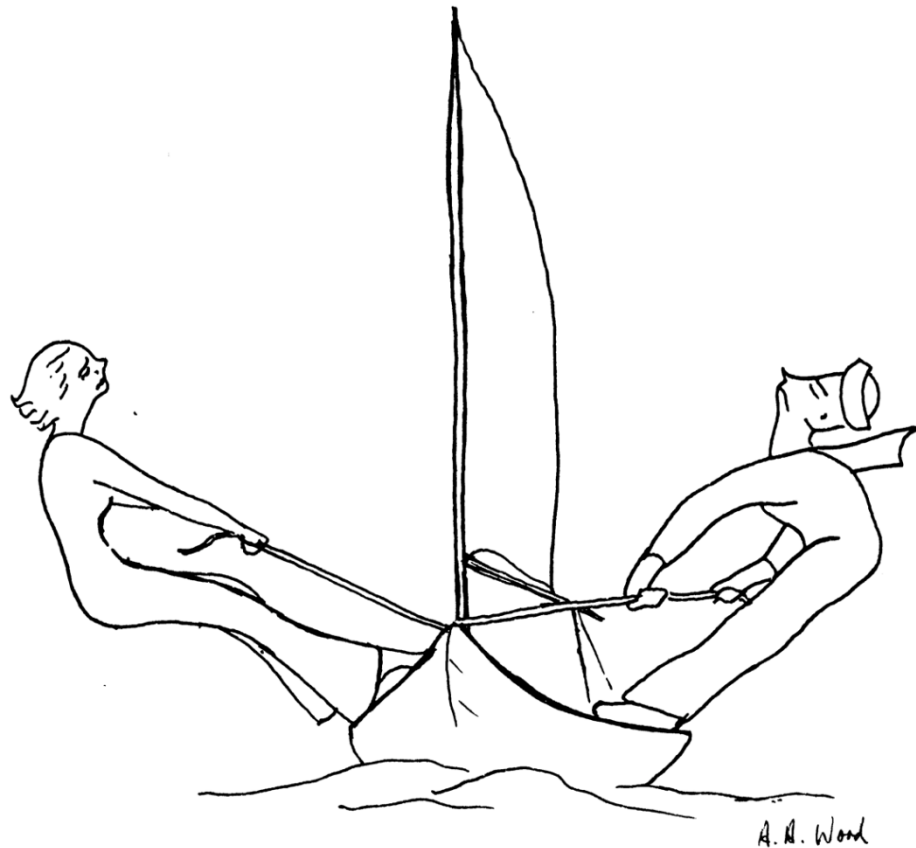
Sven Rydenfelt, *Skola med sång och glädje* (1990)

Borgerliga regeringen 1991–1994 fullbordade olyckan

- Läroplanen, Lpo94, förminskade lärarens formella roll i skolan
- Träning i karaktärsegenskaper avskaffades
- Betygsnormerande centrala prov avskaffades samtidigt som vinstdrivande aktörer fick fri etableringsrätt i skolan

Utän ideologisk akrobatik skulle skolan vara stabil

Illustration: Natur och Kultur